

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»**

Кафедра міжнародних відносин та журналістики
Спеціальність 061 «Журналістика»

БАКАЛАВРСЬКА ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

**«Жанровий контент
Літературних журналів України»**

Студентка IV курсу
групи ЖУР-19:

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук,
доцент, професор кафедри
міжнародних відносин та журналістики

Шурло Анастасія Вікторівна

Момот Неля Миколаївна

_____

(Підпис студента)

_____

(Дата)

_____

(Підпис керівника)

Попередній захист:

_____

(Висновок: «До захисту в Екзаменаційній комісії»)

Завідувач кафедри:

_____

(Підпис)

Момот Н.М
(Прізвище,
ініціали)

_____

(Дата)

Київ — 2023 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІТЕРАТУРНИХ ЖУРНАЛІВ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ.	
1.1. Суть, значення та особливості періодичних видань.....	6
1.2. Журнальне видання як складова системи видавничої продукції.....	12
1.3. Літературні журнали як особливий вид медіа.....	16
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ КОНТЕНТУ ЛІТЕРАТУРНИХ ЖУРНАЛІВ УКРАЇНИ ТА СВІТУ.	
2.1. Поняття «контент» та форми його подання в журнальних виданнях	22
2.2. Основа організації контенту літературного видання	27
2.3. Загальні принципи та практики формування контенту в літературних журналах.....	32
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ЖАНРОВОГО КОНТЕНТУ ЛІТЕРАТУРНИХ ЖУРНАЛІВ УКРАЇНИ.	
3.1. Проблематика контенту літературних видань	40
3.2. Специфічні риси жанроутворення контенту в сучасних українських друкованих ЗМІ	44
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	53
ДОДАТКИ	57

ВСТУП

Актуальність теми. Під час великої війни, яку веде український народ за свою незалежність особливо актуальним видається дослідження культурного коду українства, одним із визначальних факторів якого є література.

Сучасний вітчизняний літературний простір характеризується динамічним, неоднозначним, жанровим набором структур і поширень культурно-літературного досвіду. В історії мистецтва літературно-художні видання завжди були і є носієм національної думки, пробудження патріотизму. Ринок сучасної української літератури нестабільний, він базується на відомих і авторитетних виданнях. Вони описують сучасну ситуацію розвитку літератури в історичному процесі та є джерелом для майбутніх досліджень історії літератури та літературної критики.

Особливо важливим залишається проблематика дослідження контенту (наповнення) літературних журналів України. Адже, літературний журнал, як немасове явище і досі залишається малодослідженим на наукових теренах України. Значна частина якісних періодичних часописів взагалі закрились, як то: Київська Русь та ін.

Проблематику літературної періодики в Україні досліджували такі вчені, як: Бітківська Г., Василик Л., Глушко М., Гром'як Р., Дашенко Н., Іванова О., та ін. Проте, на сьогодні і досі залишається недостатньо дослідженою проблема наповнення (контенту) літературних журналів України у вузько специфічному контексті. Зазначеним і зумовлена актуальність обраної теми роботи.

Метою роботи є дослідження контенту, жанрового наповнення українських літературних журналів.

Щоб досягти заданої мети, нами було поставлено такі завдання:

1. Охарактеризувати сутність та особливості періодичних видань.

2. Виокремити журнальне видання як складову системи видавничої продукції.

3. Проаналізувати роль літературних журналів як особливого виду медіа.

4. Описати поняття «контент» та показати форми його подання в журнальних виданнях.

5. Дослідити організацію контенту літературного видання та основні принципи та практики його формування контенту.

6. Охарактеризувати особливості жанрового контенту літературних журналів України.

Об'єктом дослідження в роботі є літературні журнали України, зокрема такі як: «Київська Русь», «Кур'єр Кривбасу», «Критика», «Літературний Тернопіль» та ін.

Предметом дослідження в роботі є особливості контенту та жанрового різноманіття літературних журналів України.

Методи дослідження. В нашій роботі були використані такі методи: діалектичний (метод наукового пізнання дійсності), історичний (дослідження ретроспективи розвитку літературних журналів України); структурного і системного аналізу (літературні журнали розглядаються у взаємопов'язаній системі періодичних видань з врахуванням загального медіринку); метод узагальнення та інші. При цьому використані методи використовувалися з урахуванням їх взаємозв'язку та взаємозалежності, що забезпечило повноту, всебічність та істинність результатів.

Науково-практична значимість одержаних результатів. Науково-практичне значення роботи полягає в тому, що вона є комплексним дослідженням контенту літературних журналів України та методик його формування. Викладені в роботі положення, та висновки поглиблюють і узагальнюють публіцистичні аспекти літературної періодики, відбувається теоретичне переосмислення формування рубрик літературних журналів. Дослідження контенту літературних журналів України є практичним і

потребує комплексного підходу, воно не може обмежуватися лише теоретичними компонентами проблеми. Практичне значення даної роботи полягає в тому, що вона може стати важливим і актуальним дороговказом при здійсненні журналістської діяльності. Результати дослідження можуть бути використані для проведення подальших цілеспрямованих досліджень проблематики контенту літературних журналів. Матеріали роботи можуть бути використані в навчальному процесі при викладанні курсу «Культурна журналістика» та ін.

Структура роботи. Структура роботи обумовлена завданнями та метою дослідження і, зокрема, складається із вступу, розділів основної частини, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІТЕРАТУРНИХ ЖУРНАЛІВ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

1.1 Суть, значення та особливості періодичних видань

З давня відомо, що одним із засобів, що мають вплив на формування та розвиток особистості є саме періодичні видання. Періодика, як галузь літератури, з роками розширювалася, змінюючи форму і зміст, щоб задовольнити запити сучасних читачів і конкурентоспроможних видавців. Однак, головною функцією періодичних видань залишається саме поширення пізнавальних, наукових, освітніх, культурних, політичних, економічних та інших ідей.

Зауважимо, що під поняттям «періодика» розуміємо «періодичні видання, призначені для широкого кола читачів (можливо різних жанрів). До категорії періодики відносять газети і журнали. Зважаючи на те, що періодика є частиною літератури, яка має свій формозміст, адресований читачеві, містить твори для різних груп населення, а також є тим джерелом, яке має задовольняти емоційні, естетичні, етичні, професійні та ін. запити» [12, с. 171].

Проблемам становлення і еволюції спеціалізованих видань у сфері культури та літератури присвячений ряд досліджень, в яких вони розглядаються у контексті культуроформуючої функції ЗМІ з властивою ним здатністю пропагувати значущі культурні цінності і розширювати сукупність знань людини, збагачувати його духовний світ. Безперечно, завдяки широкорозвиненій системі каналів передачі інформації, журналістика й робить культуру доступнішою для якомога більшої кількості людей. «Спеціалізовані видання у сфері літератури затребувані суспільством як ключовий ресурс, «відповідальний» за відбір культурних фактів, їх інтерпретацію і пропаганду, за розповсюдження актуальної соціально-

значущої інформації про реальну дійсність, за задоволення інформаційних потреб різних соціальних аудиторій, а також за духовне прогрес, орієнтований на трансляцію системи культурних цінностей і моделювання суспільної свідомості» [13, с. 37].

Серед спеціалізованих видань вчені виділяють (1) культурно-просвітницькі видання, що включають журнали і газети, які присвячені проблемам культури і які націлені на розгляд проблем освіти і освіти; (2) мистецтвознавчі видання, що підрозділяються на загальномистецтвознавчі журнали і галузеві.

В творчій періодиці відбуваються зміни: вона предстає в двох варіантах – образному і спеціалізованому. По діапазону інформації дослідники виділяють видання з широким діапазоном інформації, з вузьким діапазоном інформації і спеціалізовані видання, які призначаються для особливих читацьких груп.

За такою ознакою, як цільове призначення видання, виділяють літературні, художні, художньо-публіцистичні, культурнопросвітницькі, навчально-методичні і розважальні видання.

На основі домінуючого типу публікацій дослідники виділяють науково-популярні і літературно-художні видання. «Науково-популярні видання містять публікації про дослідження в області науки, культури і прикладної діяльності і служать широкому розповсюдженню знань і самоосвіті. Періодичні видання включають в основному твори художньої літератури різних жанрів і художню критику» [18, с. 137].

У більшості робіт, присвяченій типології і класифікації періодичних видань, пропонується класифікувати спеціалізовані видання у сфері культури залежно від наступних ознак (критеріїв): по функціональному призначенню, за цільовим призначенням видань, по характеру публікацій, по характеру і змісту інформації, з тематики публікацій, по характеру аудиторії, а також її по інтересах і потребах, по діапазону інформації.

Ряд показників, а саме: ступінь підготовленості цільової аудиторії, предмет відображення, характер фінансування виявляє неоднорідність спеціалізованих видань у сфері літератури. Серед ключових властивостей спеціалізованих видань у сфері літератури - орієнтованість на цільову аудиторію з властивою нею сукупністю інформаційних потреб і літературних цінностей, висока інформативність і змістовність контенту, а також якість і достовірність передаваної інформації. Безперечною перевагою спеціалізованих видань у сфері літератури є високий коефіцієнт соціальної довіри до них як комунікативному каналу, як до джерела інформації.

Таким чином, спеціалізовані видання у сфері літератури видаються для тих груп споживачів, які об'єднані як особистими або професійними інтересами у сфері літератури (видання для працівників і поціновувачів літератури, театру, музики, живопису і т.д.), так і загальними цінностями, знаннями і літературними практиками.

Спеціалізовані видання у сфері літератури володіють багатою традицією і високою соціальною значущістю, яка визначається їх моральним потенціалом, їх безпосередньою націленістю не тільки на задоволення інтелектуальних і духовних запитів людини, але і на вироблення значущої для суспільства формули соціального блага. Розглядаючи спеціалізовані видання у сфері культури як комунікаційний канал сучасного суспільства необхідно визначити масштаби розповсюдження даного сегменту на ринку періодичних видань. «На даний момент прийнято виділяти такі види спеціалізованих видань у сфері літератури, як спеціалізована газета і літературно-художній журнал. Спеціалізована газета: газета систематично освітлююча окремі проблеми літературного життя, науки, техніки, культури і інших областей діяльності і адресована визначеними категоріям читачів. Літературно-художній журнал: видання, що включає твори художньої літератури, а також публіцистичні й критичні статті і матеріали. Проте, дані види видань не можуть охопити увесь спектр сучасних спеціалізованих періодичних видань у сфері літератури» [21, с. 32].

Кількісна самодостатність і змістовна ідентичність видань дозволяє розглядати спеціалізовані видання у сфері культури як самостійний сегмент преси. Враховуючи ряд показників, а саме ступінь підготовленості цільової аудиторії, предмет відображення, характер фінансування і т.п., можна затверджувати про неоднорідність спеціалізованих видань у сфері літератури, що обумовлює пошук нових критеріїв в підході до класифікації періодичного друку. Таким чином, в сучасній науці існують різні погляди на типологію спеціалізованих видань у сфері літератури. Проблема осмислення особливостей даного типу видань - не тільки теоретична, але і практична - вимагає розгорненого дослідження, що враховує динаміку сучасного суспільства, особливості його духовних запитів і використовуваних ним комунікативних технологій.

Переслідуючи мету побудувати типологію сучасних спеціалізованих видань у сфері літератури, ми зробили спробу класифікації по наступних критеріях: 1) проблемно-тематична спеціалізація, 2) цільова аудиторія, 3) орієнтація на інтереси і потреби аудиторії, 4) основа фінансування видання, 5) засновник, 6) ідеологічна позиція.

Типологічний опис спеціалізованих видань у сфері літератури видається найбільш зрозумілим виходячи з проблемно-тематичної спеціалізації видання, проте, виконуючи широкий спектр соціальних функцій, даний сегмент видань ставить перед собою мету формування прихильності цільовій аудиторії певної системи цінностей. Орієнтуючись на різні сегменти цільових аудиторій спеціалізовані видання у сфері літератури можна розділити на спеціалізовані і масові. Не дивлячись на особливості цільової аудиторії спеціалізовані видання у сфері літератури за допомогою різноманітних форм контенту створюють передумову ідеологічну сприйняття журналістського тексту.

Варіативність ідеологічної установки можна визначити таким чином: консерваторна - заснована на контенті національної орієнтації; ліберально-демократична - включає сучасний контент. На вибір ідеологічної установки,

головним чином, впливають такі критерії як основа фінансування видання і засновник, так можна виділити: видання, що фінансуються і самофінансуються. Проте сучасна практика видавничого сектора демонструє практику тісного взаємозв'язку різних засновників, утворюючи такі види засновників як: комерційна компанія / приватна особа, група осіб; державна / муніципальна структура; некомерційна організація; а також ряд їх симбіозних утворень.

Усередині журналістського співтовариства поняття цінностей, отже, розуміння і віддзеркалення подій сфери літератури володіє високою кореляцією, так, можна виділити політично ангажовані, інформаційні, розважальні, гламурні ціннісні ряди, які, безумовно, входять в суперечності з трансляцією цінностей мистецтва і культурного життя.

«Взаємозв'язок між цінностями суспільства і ЗМІ не є однозначним і лінійним: з одного боку, цінності суспільства спонтанно «виявляють» себе в масовій комунікації як суспільні тренди, що детермінують соціальну динаміку, і в цьому сенсі масова комунікація може розглядатися як достовірне віддзеркалення суспільних потреб, що досягають рівня цінностей, а з іншого боку, різні мас-медіа, роблять спробу цілеспрямовано впливати на соціальну динаміку, роблячи негативний вплив на процеси самоорганізації суспільства» [27, с. 17].

Виходячи з вищесказаного стає очевидним, що адекватне віддзеркалення подій мистецтва і культурного життя можливо лише при дійсному розумінні цінностей журналістом і редакції видання, і неминуче повинно узгоджуватися з власною національною культурною традицією.

Ключову роль в типологізації спеціалізованих видань у сфері літератури відіграє фінансування, особливо в умовах нестійкого фінансового положення. Так, якість видання багато в чому визначається бюджетом видання (співвідношенням доходів і витрат). Залежність спеціалізованого літературного видання від такого чинника, як фінансова складова, обумовлена схемою: попит на видання залежить від популярності і формує

рівень доходів, який у взаємодії з рівнем фінансування обумовлює технічні і змістовні характеристики літературного видання, останні, у свою чергу, стимулюють попит. Таким чином, схему можна розглядати як замкнуту систему. Проте, спеціалізовані періодичні літературні видання значно менше схильні в прагненні досягнути бульварності, примітивності, масовості, прагнучи відповідати основним характеристикам аудиторії і її інформаційним очікуванням.

Спеціалізовані видання у сфері літератури можуть видаватися на засоби засновників і спонсорів повністю або частково, що дозволяє нехтувати додатковими видами доходу, рекламою зокрема. Безліч державних інститутів і департаментів, суспільних фондів і організацій подають підтримку спеціалізованим виданням у сфері літератури.

Здійснюючи свою діяльність повністю самостійно, спеціалізовані видання у сфері літератури частіше включають в свій контент рекламні звернення не тільки культурно-просвітницького (інформацію про виставки, конференції, фестивалі і т.д.), але і комерційного характеру. Необхідно відзначити такий важливий критерій, як робота опікунської ради в редакційній політиці спеціалізованих видань у сфері культури.

Проте практичної необхідності виділення опікунської ради в самостійний критерій на даний момент не спостерігається, через малу представленості усередині сегменту.

Таким чином, типологічний опис спеціалізованих видань у сфері літератури демонструє широкі можливості даного сегменту у формуванні сучасного суспільства і системи ЗМІ. Спеціалізовані видання у сфері літератури освітлюють події літературного життя в столицях, в регіонах і за кордоном, піднімають різноманітні проблеми, пов'язані з літературним досвідом людини, створюючи єдиний ціннісний простір з характерними нормативними орієнтирами, необхідними для ефективного функціонування духовної сфери суспільства. Процес формування універсального інструменту для класифікації даного сегменту періодики на даний момент утруднений

через взаємодію ряду критеріїв, що здійснюють вплив на видання. Проте сформувати чіткіші рамки існування різних видів видань дозволяє використання як основні наступні критерії - проблемно-тематична спеціалізація; цільова аудиторія; орієнтація на інтереси і потреби аудиторії; основа фінансування видання; засновник; світоглядна (ідеологічна) позиція.

1.2. Журнальне видання як складова системи видавничої продукції

ДСТУ 3017:2015 «Видання. Основні види. Терміни та визначення» характеризує журнал, як «періодичне журнальне видання, яке має постійні рубрики та містить матеріали офіційного характеру з суспільно-політичних, наукових, виробничих та інших питань, літературнохудожні твори, реферати, ілюстрації та рекламу» [16]. М. Глушко зазначає, що «в наш час журнальні видання не містять чіткої типологічної моделі, тому важко визначити, до якого типу належать журнали про мистецтво» [8, с. 49]. Дослідниця Т. Хітрова «зачисляє їх до літературно-мистецьких видань, до спеціальних журналів, що видаються для певної групи читачів, які зацікавлені мистецькою тематикою. Більшість таких журналів потрапили в тематичну категорію «культурно-мистецьке» або «мистецьке» видання лиш за формальними ознаками, оскільки не всі вони відповідають якості «автентичного» художнього журналу як естетичної єдності концептуальних, вербальних й візуальних елементів» [37, с. 12].

Тематика публікацій мистецького видання, чк нам здається, повинна відповідати широковідомому журналу. За ДСТУ 3017:2015 «Видання. Основні види. Терміни та визначення», популярний журнал – це «журнал, який містить матеріали просвітницького призначення з різних питань культури, мистецтва, спорту, побуту, інших галузей знань суспільної та практичної діяльності для забезпечення непрофесійних інтересів читачів» [16].

ДСТУ 3017–95 «Видання. Основні види. Терміни та визначення» виділяє таке визначення журналу, як: журнал (часопис) – «періодичне видання, яке виходить під постійною назвою, має постійні рубрики, містить статті, реферати й інші матеріали з різних громадсько-політичних, наукових, виробничих та інших питань, літературно-художні твори, ілюстрації, фотографії».

Журнал – періодичне видання встановленого формату у вигляді блока скріплених у корінці друкованих аркушів, що виходить із постійною назвою, має основні рубрики і містить статті і/або реферати з різних громадсько-політичних, наукових, виробничих й інших питань, а також літературно-художні твори та ілюстративний матеріал.

За ДСТУ 3017–95 є можливість виділити такі види журналу: «громадсько-політичний, науковий, науково-популярний, виробничо-практичний, популярний, літературно-художній, реферативний». Саме такого поділу дотримується Г. Швецова-Водка. «Відповідно до встановлених стандартів у літературно-мистецьких журналах регулярно публікуються художні, публіцистичні та критичні статті та матеріали. Літературний журнал популяризує культурні цінності. До його функцій, безумовно, відносять й розважальну» [39, с. 122].

До іншої класифікації журналів відносять: «суспільно-політичні (правознавчі, суто політичні, економічного типу та популярні); культурологічні (літературно-художні, культурно-мистецькі та релігійні); науково-популярні (технічні, науково-фантастичні, природознавчі, загальнонаукові); наукові (природничі, гуманітарні та загальнонаукові); також існують фахово-галузеві й статево-групові видання (для села, молоді, жінок) тощо» [33].

Запорізька дослідниця Т. Хітрова «структуру системи преси класифікує за ознакою проблемно-тематичного спрямування на громадсько-політичні, літературно-художні, літературно-мистецькі, розважальні, спеціалізовані, сільськогосподарські, рекламно-довідкові, релігійні, промислово-виробничі,

еко-логічні видання» [37, с. 7]. Формуючи видання виділяють такі ознаки, як: головні, вторинні та формальні. До головних належать: видавець, він же засновник, мета, завдання та аудиторія; до вторинних – автори, внутрішня структура, оформлення видання та жанри; до формальних – тираж, обсяг та періодичність. Найважливішими серед них є саме первинні (типоформувальні) ознаки. Вони створюють первинний образ для майбутніх публікацій. Вторинні ознаки визначають їхній розвиток, конкретизацію образу, формують його унікальність і специфіку. Що стосується формальних – вони є матеріальним втіленням видання, обсяг, періодичність й тираж.

Всі журнали можливо поділити на три рівні, що, в свою чергу, діляться на рівні читачів. А саме:

- спеціальна й наукова інформація;
- орієнтована на широке коло фахівців певної галузі й тих, хто зацікавлений окремими сферами культури, науки чи техніки;
- інформація для широкого кола читачів.

Основні публікації можуть стосуватися тем культури, музики, мистецтва, фотографії тощо. Додаткові публікації – суспільного життя, модних тенденцій, стилю життя, туризму тощо. Жанрова структура мистецьких журналів – це група художньо-публіцистичних інформаційних жанрів, а спрямованість текстів, на наш погляд, є загалом суперечливим та критичним.

Таким чином, зараз у культурному середовищі існує "нагальна потреба у загальному мистецькому журналі, який уможливить професійну дискусію між критиками, кураторами, мистецтвознавцями та художниками і сприятиме розвитку сучасної культури в Україні".

Оскільки всеукраїнських журналів, які охоплюють різноманітні мистецькі та популярні теми в одному томі, небагато, наш журнал може запропонувати низку тематичних публікацій, які розширюють кругозір, надають інформацію на різноманітні теми та зацікавлюють широку

аудиторію. У сучасних друкованих літературно-художніх журналах в Україні можна знайти такі больові точки:

– «Проблеми з фінансуванням, що впливає на скорочення накладів. Це, у свою чергу, негативно позначається на доступності видань для широкої читацької аудиторії. Наприклад, наклад журналу іноземної літератури «Всесвіт» із пікових 76 000 тисяч на межі 1980–1990-х рр. впав до 2 000 тисяч примірників у 2007 р.» [16, с. 141]. За наступні 10 років ця цифра скоротилась до 1000–1200 екземплярів. Через брак фінансів виникають проблеми з періодичністю виходу журналів. На початку свого існування більшість видань встановили періодичність виходу раз на місяць. Але з часом ці номери об'єднують, щоб випускати журнал щоквартально або навіть двічі на рік.

– Відсутність у мережі або застарілий дизайн ресурсу. Такий дизайн спостерігаємо на сайті часопису «Дніпро». «Відсутність привабливого, інтуїтивно зрозумілого інтерфейсу відштовхує потенційних читачів і спонукає їх звертатись до інших джерел». Окремі ресурси, наприклад журнал «ШО», використовують привабливу подачу матеріалів, але вони довго завантажуються. Той факт, що багато видань не мають регулярно оновлюваних сторінок у соціальних мережах чи на сайтах, сприяють виникненню наступної проблеми.

– Велика кількість читачів не мають багато інформації про існуючі літературно-мистецькі журнали. Навіть активні читачі та критики стежать за обмеженою кількістю видань, більшість з яких є інтернет-ЗМІ.

– Багато друкованих видань мають застаріле візуальне оформлення, яке виглядає «як копії з 60-х, 70-х чи, й того гірше, 90-х років минулого століття». У той же час читацька аудиторія літературно-мистецьких журналів стає все молодшою, активно використовує нові медіа, «спокушається» концептуальним дизайном і шукає нових, комфортних і естетичних рішень в оформленні видання.

– Незначний вплив на становлення та розвиток українського літературного процесу. На сучасний літературний процес значною мірою впливає індивідуальність особистості: літературознавці, оглядачі, видавці, критики тощо. Натомість класичний товстий журнал — це більше данина минулої слави. Літературна критика у своєму прояві більш замкнена в медіа-форматі, тобто онлайн.

Отже, ці проблеми заважають літературно-мистецьким журналам позитивно розвиватися в сучасному ринковому середовищі. Щоб зберегти читацький інтерес і досягти успіху поряд із мобільними та оперативними онлайн-медіа, класичні товсті журнали повинні пропонувати більше аналітики та глибокої критики або стати арт-об'єктами, які всі читачі хотіли б мати у своїх домашніх бібліотеках. Сучасним літературно-художнім часописам «притаманні непослідовність або розмитість редакційної політики, дискретність та некомерційний характер літературної та видавничої діяльності, герметичність та еkleктичність змісту, брак аналітичних і надлишок абстрактних тем тощо. Констатується також недостатність або відсутність якісної літературної критики, журнальної полеміки між виданнями, ексклюзивних матеріалів тощо.

1.3 Літературні журнали як особливий вид медіа

В Україні небагато суто літературних чи мистецьких журналів, як-от: «Кур'єр Кривбасу», «Літературний Тернопіль» та тощо. Більшість журналів поєднують літературно-мистецькі елементи з іншим контентом. Часто спостерігається своєрідна гібридизація, наприклад, коли художня література розміщується поруч з інформацією про культурологію тамистецькі події. Таким чином, залежно від кількісного вмісту літератури, журнали можна поділити на такі категорії:

– «літературно-художні (містять первинні літературні твори та критику: «Критика», «Сучасність»);

– літературні (література плюс довоколалітературна інформація – інформаційні повідомлення, статті, інтерв'ю: «Вітчизна», «Кальміус», «Київська Русь»);

– змішаного типу (поєднання літературно-художньої складової з іншими змістовими аспектами як рівноправних частин журналу: «Всесвіт», «Книжковий огляд», «ШО», «Ї»)) [36, с. 235].

На даний час в Україні є досить таки велика кількість друкованих літературно-художніх журналів. Серед таких часописи: «Буковинський журнал», «Бердич», «Вінницький край», «Всієсвіт», «Вежа», «Дзвін», «Дух і Літера», «Дніпровські хвилі», «Дніпро», «Єгупець», «Екзиль», «Золота пектораль», «Ї», «Культура і життя», «Київ», «Критика», «Люблю+Слово», «Літературний Тернопіль», «Літературна Україна», «Літературний Чернігів», «Погорина», «Стос», «Слово і час», «Українська літературна газета», «Українська культура» та інші. Що стосується багатьох видань, на сьогодні важко відслідкувати, чи продовжується їх існування, оскільки не кожне має сторінки у соціальних мережах, вже не говорячи про власні сайти.

Виникає парадоксальна ситуація. Хоча сьогодні існує багато журналів, лише деякі з них вплинули на розвиток літературної критики. Більшість видань мали дуже малі тиражі й виходили нерегулярно, тому поступово втрачали реальний вплив на маси.

Літературні часописи завжди формують відповідний критичний дискурс, відображають загальний стан культурного розвитку суспільства, спонукають до інтелектуальних і творчих пошуків митців, викликають зміни у професійному світі, були майданчиком для дискусії. Слід зазначити, що «попри багатovidання, не всі з них стали помітним явищем вітчизняної публіцистики та літературознавства, а значна частина журналу має низьку змістовну якість, характеризувалася банальністю, відсутністю аргументований матеріал, монотонне авторство. На цьому тлі ще більше вирізнялися концептуальні журнали, які пропонували читачам якісний

критичний матеріал, гучні художні твори, нові підходи до аналізу літературних явищ».

Для виявлення типологічних особливостей друкованих літературно-художніх журналів ми провели контент-аналіз основних видань.

Публікації, відібрані для контент-аналізу:

- 1) вже створені після здобуття незалежності;
- 2) представляють різні аспекти літературно-критичної практики досліджуваного періоду;
- 3) відображають різні форми літературно-художніх видань, що функціонували в досліджуваний період;
- 4) були популярними і відомими серед фахівців і читачів;
- 5) мають сильні літературно-критичні елементи.

Вивчення сторінок видань, на яких роками розвивалася літературна критика, дозволило зрозуміти, як змінювалися автори, якість тексту, формат і жанрове наповнення.

С. Фіялка зауважує, що «серед часописів, присвячених мистецтву, особливе місце посідають політематичні журнали загальномистецтвознавчого змісту. Саме вони мають найбільші накладі та «впізнаваність» читацької аудиторії завдяки широкому тематичному охопленню арт-процесів, якими цікавляться як спеціалісти в галузі, поціновувачі прекрасного, так і масовий читач. Адже їхні рубрики доволі мозаїчні за тематикою та жанрами» [33, с. 111].

Наразі виключно мистецтвознавчих журналів небагато. Більшість журнальних видань поєднує мистецьку складову з іншими змістовими аспектами. Багато видань, які розглядають загальні суспільні проблеми, питання теорії та історії культури, певною мірою висвітлюють питання мистецтва. Водночас журналові про мистецтво, як і іншим галузевим виданням, притаманні інформаційні вкраплення із суміжних предметно-тематичних напрямів: історії, археології, етнології, філософії, психології тощо. Часто можна спостерігати міксування матеріалів: публіцистичні тексти

вміщено поряд із культурологічними розвідками та інформацією про мистецькі події.

А. Пилипенко зазначає, що «характерною особливістю мистецьких і літературних журналів є те, що контент формується спонтанно, без заздалегідь встановлених якісних (тема) і кількісних (обсяг) обмежень матеріалів, і саме достатня кількість матеріалів формує номер видання. Матеріали журналу вміщуються у відповідних рубриках, але часто окремі часописи навіть не намагаються створити організовану систему в розташуванні текстів» [27, с. 18].

Особливості контенту з досліджуваної тематики безпосередньо залежать від популярності мистецтва та його інститутів в Україні, оскільки підставою формування контенту в мистецьких журналах є прем'єрні події у сфері мистецтва, фестивалі, концерти, мистецькі виставки, дискусійні явища мистецької дійсності, спілкування з відомими діячами, у межах якого розкриваються певні постаті, їхнє бачення та особистий внесок у мистецтво.

Таким чином, літературні часописи завжди формують відповідний критичний дискурс, відображають загальний стан культурного розвитку суспільства, сприяють інтелектуальним і творчим пошукам митців, змінюють професійний світ, провокують і забезпечують платформу для дискусій. Слід зазначити, що «хоч видань вийшло чимало, але не всі з них стали визначним явищем вітчизняної публіцистики та літературознавства».

Висновки до Розділу 1

Опрацювавши матеріали розділу, можна зробити наступні висновки:

1. Періодика як галузь сучасної літератури щодня розширюється, трансформується, для досягнення мети повного задоволення попути читачів та ринкової конкурентоздатності. Утім основними функціями періодики залишаються популяризація провідних пізнавальних, науково-просвітницьких, культурних, політичних, економічних та ін. ідей. Під поняттям «періодика» слід розуміти періодичні видання, призначені широкого кола читачів (можливо різних жанрів). До категорії періодики належать газети і журнали. Зважаючи на те, що періодика є складовою літератури, вона має свій формозміст, адресований читачеві, містить твори для різних груп населення, а також є тим джерелом, яке має задовольняти емоційні, естетичні, етичні, професійні та ін. запити .

2. Журнал – це періодичне журнальне видання, що має постійні рубрики та містить публікації офіційного характеру з суспільно-політичних, наукових, виробничих та інших питань, літературнохудожні твори, реферати, ілюстрації й рекламу. Журнальні видання не мають чіткої типологічної моделі, тому важко визначити, до якого типу належать журнали про мистецтво.

Окреслені в Розділі 1 роботи проблеми заважають літературно-художнім часописам активно розвиватись в сучасних ринкових умовах. Класичні товсті журнали для того, щоб утримувати зацікавленість читача і залишатись успішними поряд із мобільними і більш оперативними онлайн-медіа, мають або давати більше аналітики, ґрунтовної критики, або ставати арт-об'єктами, який кожен читач захоче мати у своїй домашній бібліотеці. Сучасним літературно-художнім часописам «притаманні непослідовність або розмитість редакційної політики, дискретність та некомерційний характер літературної та видавничої діяльності, герметичність та еkleктичність змісту, брак аналітичних і надлишок абстрактних тем тощо. Констатується також

недостатність або відсутність якісної літературної критики, журнальної полеміки між виданнями, ексклюзивних матеріалів тощо.

3. Літературно-художніх журналів в «чистому» форматі в Україні дуже мало. Наприклад: «Кур'єр Кривбасу», «Літературний Тернопіль» та ін. У більшості журнальних публікацій літературно-художні елементи поєднуються з іншими аспектами змісту. Часто спостерігається своєрідна гібридизація матеріалів. Художні тексти розміщуються поруч із інформацією про культурологію та мистецькі заходи. Літературні часописи завжди формують адекватний критичний дискурс, відображають загальний стан культурного розвитку суспільства, сприяють інтелектуальним і творчим пошукам митців, викликають зміни у професійному світі, були майданчиком для дискусії. Слід зазначити, що «хоч видань було багато, але не всі вони стали визначним явищем вітчизняної публіцистики та літературознавства».

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ КОНТЕНТУ ЛІТЕРАТУРНИХ ЖУРНАЛІВ УКРАЇНИ ТА СВІТУ

2.1 Поняття «контент» та форми його подання в журнальних виданнях

Контент – це «наповнення (склад) того чи іншого інформаційного ресурсу (у нашому випадку – наповнення літературного журналу). Під характеристику контенту в літературному журналі підпадають: текстові та художні (зображальні) матеріали» [27, с. 16].

Переважно контент літературного журналу формується «спусканням» вказівки про актуальну тему й обсяг матеріалу від редактора до журналіста.

Розглянемо сутність контенту літературного журналу на прикладі часопису «Київська Русь» – український літературно-критичний часопис. Видавався в Києві з 2006 по 2013 рік. Так, у 2006 році було засновано «літературно-критичний часопис, а згодом літературний журнал, «Київська Русь», ТОВ «Видавництво «Київська Русь»». З 2007 року засновником видання стає «ТОВ «Видавничий дім «Факт». Тираж цього видання в різні роки досягав від 950 до 2000 примірників. Журнал розповсюджувався за підпискою, публікації журналу публікувалися на онлайн-форумах та інших інтернет-платформах» [20, с. 286].

Редколегію «Київської Русі» за життя видання очолював критик, письменник і літературознавець Д. Стус. Заступником редактора була Т. Щербаченко. У різний час над виданням працювали: Н. Гаук, Ю. Підмогильна, В. Герасим'юк, В. Бажина, Р. Марчишин, Т. Федюк, Л. Семчишин, О. Плаксій, Р. Кісь, К. Бабкіна, Н. Мацибок-Стародуб та ін.

При виданні також діяла суспільна рада, до якої входили відомі українські критики, письменники та науковці. Д. Стус так охарактеризував місію журналу: «Ми не претендуємо на вичерпні відповіді, але хочемо бути

серед тих, хто ставить запитання... Ми шукаємо та публікуємо різні хроніки про наше сьогодні. Публіцистичне, літературне, емоційне, надокучливе. Важливо те, що вони індивідуальні — суб'єктивні та цікаві» [20, с. 287].

Редакція «Київської Русі» повідомила, що періодичність виходу становитиме 11 номерів на рік щомісяця, крім липня. Тоді виникла складна проблема. Так, у слові редактора у № 3–4 за 2009 рік Д. Стус повідомляє читачам: «Поки що ситуація для журналу така. Цього року ми плануємо видати 6, можливо, 4 книжки «Київської Русі». Вони будуть спареними чи навіть строєними, але вони будуть. До початку літа ми вирішимо, чи продовжувати роботу (тобто чи оголошувати передплату на наступний рік), чи чи робити перерву, чи завершувати проект» [143, с. 5]. Загальний обсяг кожного числа у перший рік видання становив 264 сторінки. У об'єднаних випусках обсяг видання змінювався від номера до номера. Авторами критичних матеріалів «Київської Русі» були: В. Єшкілев, Д. Стус, Г. Улюра, Л. Плющ, В. Павлів, К. Бабкіна, М. Скиба, В. Кіпіані, О. Ільченко, О. Коцарев, М. Рябчук, М. Набока, Л. Таран, М. Олійник, Я. Стріха, О. Михед, М. Гримич, А. Кокотюха, А. Дністровий, С. Грабар, В. Агеєва, П. Мідянка, Б. Бойчук та ін. На сторінках видання вийшли художні твори Р. Скиби, М. Кіяновської, М. Лазарука, О. Луцишиної, О. Солов'я, Т. Федюка, Г. Штоня, І. Роздобудько, О. Ільченка, Л. Денисенко, Б. Матіяш, В. Герасим'юка, Є. Кононенко, А. Кокотюхи, Б. Олійника, А. Чеха, Б. Жолдака, С. Жадана, Й. Козленка, О. Ульяненко, О. Апалькова та ін. На прикладі річної підшивки за 2006 рік [20, с. 288] було розглянуто типологічні особливості часопису «Київська Русь». За 2006 рік вийшло 9 чисел журналу. Кожен випуск визначається як «книга» та має свій підзаголовок, що характеризує тематичний вектор випуску: I – «Революція», II – «Ілюзія», III – «Перетин», IV – «Піпл», V – «Узбіччя», VI – «Крайнощі», VII – «Бабло», VIII – «Протяг», IX – «Гербарій». «Київська Русь» часто публікувала й оглядала провокативну сучасну українську поезію та прозу. Рубрикація видання переважно формується за проблемно-тематичним принципом. За виключенням рубрик

«Проза», «Поезія», «Події», що сформовані за жанрово-тематичним принципом. Рубрики не закріплені за конкретними сторінками. Постійними є «Апокрифи», «Поезія», «Культиватор», «Проза», «Барабан» («Барабанчик»), «Заборонена зона», «Переоблік», «Критикарка», «Матриця». Періодично з'являються рубрики «Всяке Таке», «Робітня», «Дра-мадра», «Голос». Ситуативними стали – «Фоліо», «Зелений Пес», «Нора Друк», «Дулібі», «Факт». Також кожен випуск супроводжується вступним словом редактора.

Наповнення (контент) часопису становили велика й мала проза, поезія, драматургія, інтерв'ю та критичні матеріали. Редакція зосереджувалась на українському тогочасному літературному процесі. Публікації супроводжувались унікальними ілюстраціями, фотографіями авторів та обкладинок книжок. Додавались також короткі біографічні довідки про авторів. Літературна критика часопису «Київська Русь» представлена у рубриках «Культиватор», «Критикарка», «Переоблік». Наповнення рубрики «Апокрифи» складає здебільшого публіцистика (есеї, нариси). У рубриці «Робітня» подано матеріали про візуальне мистецтво та дебютні твори літератури.

Особливої уваги заслуговують вміщені в кожному номері інтерв'ю з українськими митцями, письменниками, публіцистами, критиками та науковцями на актуальні теми: літературний процес, українська культура, суспільно-політичне життя тощо. Вони представлені у рубриці «Барабан» (інтерв'ю Д. Стуса з Т. Прохаськом «Справжність Тараса Прохаська», кн. VI; Л. Івшиною «Українцям треба виховувати свій «апетит»»; кн. VIII, М. Фіалко «Це просто буденна праця...», кн. IX). Інтерв'ю із засновниками та видавцями нових українських видавництв також були індивідуально відібрані, як зазначено в заголовках ситуації вище. Серед жанрів літературної критики, представлених на сторінках «Київської Русі» основними є рецензії та відгуки, які добре представлені в кожному аналітичному випуску видання 2006 року. У постійній рубриці «Культиватор» публікувалися критичні статті й рецензії (Д. Стус «Територія Тараса Федюка», кн. I; Г. Улюра «Театр:

помилковість аксіоми», кн. II; М. Стріха «Різні іпостасі українського Еліота», кн. IV; О. Шарговська «Проза поета», кн. V; Н. Гаук «Виживання в умовах, близьких до абсурду», кн. VII; Д. Матіяш «...любимо надто мало і завжди запізно», кн. IX). Рубрика «Критикарка» представлена здебільшого великими критичними жанрами – розгорнутими рецензіями (О. Михед «Невловимий лівий марш у чотирьох частинах», кн. IV; Є. Поветкін «Остання надія самостраченої», кн. V; Л. Таран «Втеча з Візантії», кн. IX), статтями (Г. Улюра «Ті, що грають в мультикультуралізм», кн. V; Я. Стріха «Такий різний Толкін», кн. VI; Я. Голобородько «Аксесуари «конкретної прози» (Маргінальний простір Анатолія Дністрового)», кн. VII) [20, с. 285].

Рубрика «Переоблік» представлена відгуками на книжкові новинки, подекуди сенсаційно-провокативного характеру. Відгуки є як класичного типу (К. Бабкіна «Бог є любов», кн. I; В. Кіпіані «Пост-»Post-Поступ»«, кн. I; Л. Денисенко «Небезпечна невиліковна хвороба», кн. II, Т. Щербаченко «Любовно-політична брошура», кн. V), так і гібридні форми, анотація-відгук (К. Бабкіна «Гудзики та інша галантерея», кн. I), рецензії-відгуки (О. Михайлова «Влада батого й пряника», кн. V; Ю. Смоленська «Козацька молодість» Гоголя, кн. VI). Публікуються також й анотації нових видань. Після цієї рубрики йшли примітки щодо книг, рекомендованих видавцями, які брали з ними інтерв'ю в останньому випуску. Як зазначалося вище, кожен випуск «Київської Русі» має підзаголовок, який визначає тематику та тему кожного номера. Даному напрямку відповідають як критичні, так і художні твори. Наприклад, через перший номер проходить тема революції. Починається з загального розгляду цього явища і закінчується подіями Помаранчевої революції. До загальних тематичних напрямків публікацій, відображених у різних контекстах, належать:

1. Сучасна українська література.
2. Суспільно-політична проблематика.
3. Проблеми, явища, тенденції української культури.
4. Українське книговидання.

5. Сучасний український літературний процес та літературна критика.

На відміну від більшості інших розглянутих видань, редакція журналу «Київська Русь» зосередилася не на світових подіях, а на Україні. Як зазначає О. Іванова: «Одним із питань, яке завжди було актуальним для Київської Русі, є українство, і одним із питань, яке порушує це видання з цієї точки зору, є сприйняття національної літератури, часто наголошується, що одна з головних проблем українців, а таким чином української літератури, є ідентифікація з мовою». Як зазначає А. Пилипенко, «особливістю літературних журналів є те, що їхній контент часто формується спонтанно без попередніх якісних (тематичних) і кількісних (обсягових) обмежень щодо матеріалу, а матеріалу для випуску достатньо. Це й спричиняє велику різницю в діапазоні текстів, які об'єднані певною рубрикою чи загальним жанровим форматом» [27, с. 17].

Суперечливі питання порушувалися в інтерв'ю та нарисах на сторінках часопису, але у виданні не було спеціальної рубрики, яка б системно започатковувала обговорення окремих проблем літературного процесу. З іншого боку, тема видання Київської Русі та рецензованої літератури завжди викликала дискусію у колі професійної спільноти. Редакція «Київської Русі» послідовно стежила за новизною українського книжкового ринку, створювала великий аналітичний матеріал і публікувала короткі книжкові рецензії, що дозволяло, охоплюючи ширше коло проблем, поговорити про більше число резонансних творів тогочасної української літератури.

Таким чином, оскільки журнал є різновидом засобів масової комунікації, літературний журнал як об'єкт дослідження актуалізує зв'язок між мистецтвом і медійною сферою. Водночас сучасні українські літературні журнали висвітлюють особливості літературного процесу, досліджують художню прозу інших мистецьких жанрових кіл, розглядають не лише загальномистецькі тенденції, а й вплив на них інформаційного середовища. Вивчення особливостей сучасного українського літературного журналу як тексту в усіх його складниках доречно здійснити за допомогою

моделювання. Важливою передумовою створення моделі літературного журналу є його визначення. Тому запропоновано таку дефініцію: «літературний журнал – це особлива форма, яка дозволяє публікацію творів різних за жанром, модусом і стилем у спільному дискурсивному просторі з метою висвітлення розвитку літературного процесу».

2.2 Основа організації контенту літературного видання

Матеріали літературного журналу розміщуються у відповідних рубриках. Але рубрикація не дублює ділення інформації за змістовим наповненням. Часто окремі літературні журнали навіть не намагаються створити якусь організовану систему у розміщенні текстів. Так, до прикладу, у журналы «Критика» взагалі відсутні рубрики, на його прикладі і прослідкуємо організацію контенту сучасного літературного журналу.

Так, 1997 року було засновано інтелектуальне видання «Критика», яке за визначенням редакції є «часописом аналітичної есеїстики, публіцистики та рецензій». Ініціатором створення часопису був Г. Грабович, літературознавець, професор Гарвардського університету. Фінансову підтримку виданню в різний час надавали Український науковий інститут Гарвардського університету, Міжнародний фонд «Відродження», Фонд кафедр українознавства та інші фундації. Наклад видання не вказується, однак «Критика» – один із небагатьох українських часописів, що до сьогодні продовжує виходити, доступний за підпискою як у друкованому, так і в онлайн-форматі, реалізується у мережах книгарень. «Критика» видається українською мовою. Більше 10 років від моменту заснування нові номери часопису з'являлись щомісяця. Із 2009 р. журнал виходить 6 разів на рік. Нині обсяг часопису становить 40 сторінок. Довгий час «Критика» виходила у чорно-білому форматі (за виключенням обкладинки, яка завжди була в кольорі), із 2018 все наповнення випуску має кольорове оформлення [31].

Головним редактором «Критики» до сьогодні залишається Г. Грабович, редактором і керівником веб-проєкту є О. Коцюба. Також до редакції часопису нині входять: Т. Гундорова, А. Мокроусов, Ю. Бентя, С. Ославська, Р. Свято, М. Притикина, Б. Матіяш, О. Грудка, Г. Протасова, В. Дивнич, В. Швидкий, Д. Еклс, О. Бойко, Дж. Жичович, А. Сопова, Г. Магоні. На сторінках часопису у різний час виходили критичні та публіцистичні матеріали Я. Грицака, М. Стріхи, Ю. Андруховича, Д. Наливайка, С. Захаркіна, М. Рябчука, Т. Гундорової, Б. Матіяш, Ю. Стахівської, Т. Шумейка, І. Андрусика, Д. Шевчука, О. Коцарева, Ю. Ємець-Добровольської, Т. Возняка, К. Москальця, Б. Осадчука, В. Пономарьова, Г. Біловол, Н. Білоцерківець, С. Матвієнко, Р. Семківа, О. Сливинського, Й. Петровського-Штерна, В. Речицького та ін. Видання також регулярно публікує роботи іноземних колег.

Наповнення часопису складають аналітичні та публіцистичні матеріали. Художні твори відсутні, за виключенням віршів, що представлені в одиничних номерах. В. Здоровега зазначав, що «елітарний часопис «Критика» часто радує, а іноді й шокує небуденним поглядом на речі, гострою полемічністю, високою, часто недосяжною для пересічного інтелегентного читача, інтелектуальністю». Цільовою аудиторією видання завжди визначалась інтелектуальна спільнота, відкрита до діалогу, «міждисциплінарного обговорення найістотніших соціальних, політичних і культурних проблем суспільства взагалі, а надто вітчизняної гуманітарної спільноти і в актуальному, і в історичному аспектах» [31].

Зауважимо, що на початку свого існування журнал частіше публікував літературні рецензії, портретні нариси, критичні статті, присвячені постаті того чи іншого письменника. Водночас рецензії на нові книги значно коротші, ніж за останнє десятиліття. Вони були більше схожі на замітки та відгуки, аніж рецензії.

На прикладі річної підшивки часопису «Критика» за 2011 рік [31] детальніше розглянемо особливості його контенту. У 2011 році вийшло 12

чисел журналу здвоєними номерами. Кожен випуск має 40 сторінок. На першій шпальті видання подано первинний матеріал, який визначає тематику номера. Журнали традиційно друкуються зі змістом. У цьому змісті подано найважливіші матеріали випуску та короткі біографічні відомості про автора поточного номера.

Що одразу вирізняє цей часопис, так це відсутність рубрикації. Великі за обсягом матеріали починаються з нової сторінки. Різні матеріали, розміщені на одній сторінці, розділені лініями та рамками. Видання супроводжуються авторськими фотографіями, репродукціями картин та зображеннями обкладинок книжок, про яких йдеться у випуску. Зупинимося детальніше на жанрово-тематичному наповненні часопису. Одним із таких видань, яке регулярно публікує критичні статті, є «Критика». У цьому жанрі «критик має можливість обґрунтувати свою позицію, детально і всебічно розглянути певні тенденції літературного процесу, включити їх у ширший контекст попередніх і намічених літературних процесів. Проте аналітична критика також має яскраво виражений публіцистичний елемент (М. Р. Стех «Широка панорама малої прози», № 1–2; Д. Шевчук «Культура в мереживі мереж» № 1–2; С. Паразі «Гакерська журналістика – нова медійна утопія?», № 9–10; Т. Гундорова ««Внутрішня колонізація» – повторна колонізація», № 9–10). Книжкові рецензії та огляди, представлені в цьому виданні, «стосуються переважно фахової, монографічної і дослідної літератури. Також тут можна знайти матеріали, пов'язані з популярними творами». Редакція також рецензує інші літературно-мистецькі часописи, альманахи, культурологічні та наукові журнали, що виходять в Україні та за кордоном. Так, у поле зору оглядачів у 2011 р. потрапили чергові числа таких видань: «Osteuropa», «ARCHE», «Sodobnost. International Journal for Literature and the Arts», «Radar / Радар», «Дух і Літера», «Єгупець», «Спільне. Журнал соціальної критики», «Україна Модерна», «І», «Записки Наукового Товариства ім. Шевченка», «Соціум», «Політична критика» тощо. Прикметно, що редакція у цей рік не публікувала огляди останніх номерів

«Всесвіту», «Київської Русі», «Березоля», «Вітчизни», «Кур'єра Кривбасу» та інших «товстих» літературно-художніх часописів України, що виходили в цей час.

Загалом у 2011 році редакція рецензувала 194 книжки, з яких 68 % становили нонфікшн, представлений переважно науковою та навчально-методичною літературою, 11 % – художні твори, 21 % – журнали. «Критика», на момент виходу номеру, публікувала відгуки, рецензії-відгуки, огляди на книги, що з'явилися протягом останніх двох років (Ю. Стахівська про книгу С. Жадана «Лілі Марлен», № 1–2; О. Сінченко про «Українські літературні школи та групи 60–90-х рр. ХХ ст.», № 1–2; А. Позднякова про книгу О. Токарчук «Веди свій плуг понад кістками мертвих», № 3–4; Олег Коцарев про «Хроніку друкарської машинки» А. Дністрового, № 5–6; А. Позднякова про «Штетли Галичини» Т. Возняка, № 7–8; К. Міщенко про «Славістика. Том II. Дмитро Чижевський і європейська культура», № 9–10; Д. Шевчук про «Фатальні стратегії» Ж. Бодріяра, № 11–12). Серед літературно-критичних матеріалів на сторінках часопису є й класичні рецензії (А. Позднякова «Інші дні Львова», № 5–6; В. Левицький «Мрійливі субтитри до поезофільму 3D», № 5–6), нариси (А. Хцюк «Бруно Шульц – зачарований і звичайний», № 3–4; В. Лозинський «Перетворення Кафки» № 3–4; О. Сливинський «Рівновага маятника», № 9–10), оглядові статті (А. Вуйнінська «Подорож у світ іншої людини», № 3–4). Метою рецензії є «оцінення художнього, аналіз, мистецького, наукового, публіцистичного твору, зіставлення його з життям, та розгляд суспільних проблем, порушених у творі. Автор повинен відповісти читачеві, що являє собою цей твір, які його сильні та слабкі сторони, яке місце він займає в літературі, мистецтві та науці, наскільки він відповідає потребам часу і чи має він суспільну й естетичну цінність» [12, с. 204]. Відгук, на відміну від рецензії — це лаконічніший опис твору, висвітлення його сильних і слабких сторін. Відгуки дуже суб'єктивні. Основний акцент тут на тому, яке враження склалося у автора матеріалу від прочитаного.

Книжковий огляд, або оглядова стаття, – це вид матеріалу, в якому, в принципі, оцінюється не одна, а кілька книг одночасно і групуються за певними принципами: регіональним, жанровим, тематичним тощо. Стаття «містять описи осмислених літературних явищ і процесів, підсумки оцінок, побажання чи зауваження, що випливають із аналізу» [16, с. 140], містять описи важливих літературних процесів і явищ, а також підсумки оцінок (Є. Кононенко «Текст без контексту», № 3–4). Кожні окремі есеї набувають характеру аналітичної статті, а статті, в свою чергу, пронизані суб'єктивністю есеїстики. Портретні нариси часто з'являються на честь помертної пам'яті митця чи вченого, набираючи характеру некролога, і навпаки (Е. Соловей «Дух прямостояння», № 1–2).

Тематику видання визначають наступні питання:

1. Критика як соціокультурний феномен.
2. Світовий літературний процес.
3. Сучасна українська література.
4. Поступ української та світової науки.
5. Питання соціально-політичного характеру.
6. Гендерні й феміністичні студії.
7. Ключові тренди та явища літератури, філософії, культури.
8. Питання теорії літератури, культури, політичних студій.
9. Питання історії літератури, культури, політичних студій.
10. Різні аспекти націєтворення.

Часопис «Критика» публікував надзвичайно дискусійні статті на актуальні теми літератури, політики, культури, суспільного життя, часто поєднуючи ці аспекти в одному матеріалі. Відбір літератури для авторського огляду залежить від інтелектуального спрямування видання. Якщо інші проаналізовані часописи були більш доступними та відкритими для широкого кола читачів, то «Критика» вимагає від читачів належного інтелектуального рівня та розвиненого критичного мислення. Цей журнал репрезентує ще один напрям літературно-критичної практики в Україні.

Розвиток літературних часописів є однією з важливих передумов оптимального розвитку літературно-критичного мислення. Принаймні, як він справедливо зазначає О. Забужко, «через літературний журнал, через розвинений критичний дискурс формується сітка критеріїв, без яких читач ніколи не зорієнтується в книжковому морі» [11, с. 14.].

Підсумовуючи, виходить, що «в Україні за роки незалежності було створено і закрито декілька літературно-художніх видань. Деякі з них стали важливими культурними явищами, що призвело до розширення горизонтів того, яким має бути сучасний літературний журнал».

2.3 Загальні принципи та практики формування контенту в літературних журналах

Художні та критичні авторські тексти в літературних журналах надходять у редакцію переважно несистемно. Та сама ситуація і з рубриками. в літературних журналах матеріали, розміщені під рубриками, не мають наперед визначеного обсягу, наповнення та розмір матеріалів зумовлені лише кількістю відповідних текстів у кожному конкретному числі часопису.

Враховуючи вищенаведене, можна показати загальну схему формування контенту літературного журналу:

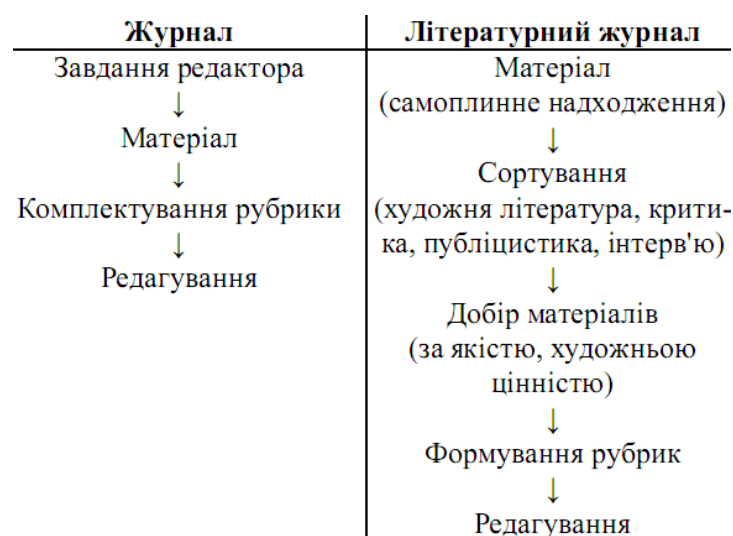

Рис. 2.1. Схема формування контенту журналів

Інформація в літературному журналі може бути:

- «за ступенем опрацювання: первинною (художні твори, інформаційні статті, інтерв'ю); вторинною (огляди, рецензії, анотації, відгуки);

- за мовною ознакою: оригінали творів; переклади» [34, с. 122].

Однак для літературних журналів класифікація змісту набагато більш типова:

- «художня література: драма, фантастика, проза, гумор та поезія;
- публіцистика: есеїстика та спогади (до спогадів відносяться не тільки мемуари в звичному вигляді, а й невеликі оповідання, написані автором про минулі події, пов'язані з колегами. Їх мета – не відобразити історичне тло, а повідомити про ситуацію, розкрити характер і стосунки відомих письменників і художників);

- критика: огляди літератури, рецензії, книгу анотації та відгуки;

- інформаційні матеріали: інтерв'ю, статті про письменників, повідомлення про події у світі книг (ярмарки, фестивалі, репрезентації, зустрічі з письменниками та форуми)» [39, с. 75].

Матеріали журналу розміщуються у відповідних розділах. Однак ця класифікація не збігається з уже згаданим поділом інформації за змістом. У багатьох випадках окремі літературні журнали навіть не намагаються створити організовану систему публікації текстів. Взяти, наприклад, «Київську Русь» і «Книжковий огляд», де зміст видання незрозумілий. Всього в «Книжковому огляді» понад 50 рубрик, які є непослідовними, суттєво зайвими та зовсім не сприяють орієнтуванню у виданні.

Давайте розглянемо деякі літературні журнали, щоб дізнатися про їх рубрикації та наявний контент.

«Березіль». Рубрикація: Поезія; Публіцистика; Драматургія; Проза; Есеїстика; Критика; Спадщина; Не до сміху... Журнал публікує поетичні, прозові та драматичні твори українських авторів, переклади зарубіжної літератури, літературно-критичні, історичні та публіцистичні матеріали.

«Дніпро». Рубрикація: Проза, оповідання, нариси, етюди; Фантастика; Поезія; Театр і драма; Молодняк; Незаперечна критика; Гумор; Нобелівські лауреати; Пригоди; Жіночі історії; Астрологія; Детектив; До вус; Фестивалі. Рубрики в журналі нетрадиційні і дуже деталізовані, у ньому навіть знайшлося місце для виокремлення рубрик, як: Детектив; Пригоди; Жіночі історії; До вус (синоніми, багатство українських слів); Астрологія; Нобелівські лауреати. Це незвичайний крок, але він мав би місце, якби цей поділ дотримувався систематично, а не упереджено. З цим є певні труднощі, адже журнал навряд чи щомісяця публікуватиме, скажімо, вартісні жіночі історії.

«Кальміус» (до 2002 року включно). Рубрикація: Проза; Поезія; Рецензії / Критика; Ліричний постскриптур; Інтерв'ю. Зміст журналу відповідає розділам. Художня частина чітко поділена на прозову та поетичну, а драматичних творів не представлено. Такі публікації полегшують орієнтування, структура видання логічна і легка для сприйняття читачами.

«Вітчизна» (до 2009 року включно). Рубрикація: Критика; Поезія; Драматургія; Проза; Публіцистика; Zenітка; Наш виставковий стенд. «Вітчизна» – літературно-художній та громадсько-політичний журнал Національної спілки письменників України. Видає літературно-критичні та публіцистичні статті, видає рубрику сатири та гумору «Zenітка», уміщує статті про митців.

«Київська Русь». Рубрикація: Поезія; Проза; Культиватор; Барабан; Переоблік; Апокрифи; Заборонена зона. Містить переклади, рецензії на книги та короткі коментарі до творів популярних сучасних, всесвітньо відомих авторів та авторів-початківців, відомих невеликому колу читачів. Є рубрика, присвячена відомим людям, в якій представлені особистості та їхні думки на різні теми (тут друкують інтерв'ю та статті). Оригінальна рубрика Апокрифи: містить стилістичні вправи «пасіонаріїв» вітчизняної літератури та різноманітні культурологічні рефлексії. «Київська Русь» – це суміш

текстів, матеріали у рубриках не впорядковані. Наприклад, проза з'являється три-п'ять разів у різних частинах одного номеру журналу.

«Критика». Рецензії; Огляди; Есеї. Поділу на рубрики немає. Тут публікуються рецензії, есеїстика; публіцистика. Часто зустрічається підрубрика Дискусія.

«Потяг–76». Рубрикація: Проза; Поезія; Ін-терв'ю; Есеїстика; Критика; Класика; Нон-фікшн. У журналі – сім розділів-вагонів. Цей журнал представляє переважно нову та актуальну літературу з країн Центральної та Східної Європи; не обмежується цими регіонами і літературною сферою. Тут також представлені політологія, соціокультурна антропологія, журналістика, культурне мистецтво, суспільно-політична інформація.

«Сучасність». Рубрикація: Публіцистика; Поезія; Критика; Проза. Такий поділ контенту, на нашу думку, найкраще відповідає літературному журналу та поставленій меті. Такий принцип конструкції дозволяє легко наповнювати журнал матеріалом і організовувати.

«Книжковий огляд» (до 2004 року включно). Рубрикація: Пряма мова; Дискурс; Книга і ринок; Маскульт; Фантастичні обрії; Коло літератури. Всього існує понад 50 назв рубрик, але вони не впорядковані. Скоріше це професійний журнал, присвячений видавничій справі. Проте більшу частину цієї книги становлять художні тексти та пов'язана з ними літературна інформація.

«Четвер». Часопис текстів і візії за редакцією Юрія Іздрика. Рубрикація відсутня. Кожен номер має нову тему з унікальною графікою та технічним дизайном. Журнал складний для орієнтації, прозові та поетичні твори, описи життєвих ситуацій та інші різножанрові матеріали розташовані безсистемно. Але це і є характерними рисами «Четверга», що допомогло йому знайти власну аудиторію, завдяки нетрадиційності підходу [29, с. 82].

Кожен журнал має свої особливості: «Все-світ», «Вітчизна» і «Дніпро» – більш класичного спрямування, орієнтовані на читача старшого віку; основні публікації часопису «Ї» – наукові та науково-популярні

культурологічні розвідки, літературно-художня складова виконує функцію додатку. Журнали «Четвер» та «Потяг-76» значно більші за обсягом, дорожчі, рідко з'являються в продажу, а поштової передплати на них немає, тож придбати часопис вкрай важко. Крім того, вони виходять нерегулярно. «Книжник-review» зник з ринку, але передумови його повернення та поновлення випуску є. Цей журнал запам'ятався своїми аналітично-інформативними статтями та рецензіями. «Книголюб» побудований за принципом «Книжника-review», але навіть у столиці є складнощі з розповсюдженням.

Як підсумок, після аналізу багатьох літературних журналів логічною видається наступна система розподілу матеріалу: Проза посідає найвище місце в літературі, оскільки найвидатніші явища в літературі і натеper – прозові тексти. Другу за значимістю роль у літературному процесі відіграє поезія, адже саме нею доречно виокремлювати особливий розділ-рубрику через специфіку її графічного оформлення; Драма; Фантастика; Гумор – менш поширена форма авторського самовираження. Ця класифікація художніх творів не збігається з академічною класифікацією літературних творів (їх три: поезія, проза та драматургія), гумористичні та художні видання мають унікальний статус. Наприклад, у «Вітчизні» та «Дніпрі», чи не найавторитетніших вітчизняних літературних журналах, є окремі рубрики для цих жанрів. Це пояснюється тим, що художня література має свою особливу базу шанувальників, а гумористичні тексти мають чітко сформульовані розважальні функції, тому спеціальна рубрика допомагає читачам орієнтуватися у виданні; Есеїстика, до якої варто віднести відображення письменниками різноманітних речей, як-то почуття, подорожі, сни, містика тощо; Критика – рецензії, анотації, відгуки, книжкові огляди тощо; Інформатив уміщує журналістські інформаційні матеріали – інтерв'ю, повідомлення про події у книжковому світі, статті про письменників, а також публіцистику за авторством літераторів.

У дослідженні, з огляду на специфіку надходження матеріалів (самоплин), розроблено загальну схему особливостей формування контенту літературного журналу, здійснено спробу аналізу прикладів організації контенту та рубрикації матеріалів в українських літературних журналах. Розроблено авторську класифікацію видів інформації за різними критеріями: ступенем опрацювання, мовною ознакою, змістовим наповненням. Розроблено єдиний структурований принцип моделювання контенту для покращення вмісту та зручності використання літературних журналів.

Висновки до Розділу 2

Опрацювавши матеріали розділу, можна зробити наступні висновки:

1. Контент – це наповнення (склад) того чи іншого інформаційного ресурсу (у нашому випадку – наповнення літературного журналу). Під характеристику контенту в літературному журналі підпадають: текстові та художні (зображальні) матеріали.

Журнальна форма висвітлення розвитку літератури має власну специфіку та особливості. У сучасній науці журнальне бачення утвердилося як невід’ємна одиниця літературного процесу, якісно якісно відмінна від книговидання.

Контент (наповнення) літературних журналів складають поезія, велика і мала проза, драматургія, критичні матеріали та інтерв’ю. Основну увагу редакції зосереджували на українському літературному процесі. Реліз супроводжувався унікальними ілюстраціями, авторськими фотографіями та обкладинками книг. Поступово почали додаватися короткі біографічні відомості про авторів.

2. Матеріали літературного журналу розміщуються у відповідних рубриках. Але рубрикація не дублює ділення інформації за змістовим наповненням. Часто окремі літературні журнали навіть не намагаються створити якусь організовану систему у розміщенні текстів. Так, до прикладу, у журналы «Критика» взагалі відсутні рубрики, на його прикладі і прослідкуємо організацію контенту сучасного літературного журналу. За роки незалежності в Україні започатковано та закрито кілька літературно-художніх видань. Деякі з них стали великими культурними феноменами, що призвело до розширення поглядів на те, яким має бути сучасний літературний журнал.

Художні та критичні авторські тексти в літературних журналах надходять у редакцію переважно несистемно. Та сама ситуація і з рубриками. в літературних журналах матеріали, розміщені під рубриками, не мають

наперед визначеного обсягу, наповнення та розмір матеріалів зумовлені лише кількістю відповідних текстів у кожному конкретному числі часопису.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ЖАНРОВОГО КОНТЕНТУ ЛІТЕРАТУРНИХ ЖУРНАЛІВ УКРАЇНИ

3.1. Проблематика контенту літературних видань

Роглянемо проблематику контенту літературних журналів на прикладі «Кур'єру Кривбасу». «Кур'єр Кривбасу» — одне з відносно свіжих «нових» видань. Щоб розширити читацьку аудиторію, редактори журналу творчо інтерпретують набутий досвід з минулих робіт та зосереджуються на дослідженні тем, важливих для сучасного літературних літературознавства.

Нашу увагу привернули номери за 2004 рік, коли журнал видається щомісяця, однак, з часом, видавнича політика змінилася. «Кур'єр Кривбасу» виходив один раз на два, потім на три місяці. З 2004 року частково рубрикація зазнала деяких змін. Кількість постійних рубрик з 2004 року: «Чужі палітурки» та «Постаті» замінюються «Витоками», що пізніше було більш розширено з 2010 року. Проаналізований журнал містить оригінальні та перекладні літературно-мистецькі твори в різних жанрах, які знайомлять читачів з подіями літературного життя, формують літературно-громадську думку. «Кур'єр Кривбасу» — одне з професійних періодичних видань, що відображає розвиток сучасної української літератури, додає до літературно-критичного матеріалу багато психологічних елементів. Журнал прагне зламати стереотипи минулого, які визначали універсальність журналу. «Кур'єр Кривбасу» прагне представити цілісну картину сучасного літературно-мистецького життя. Це один із тих журналів, які унікально зарекомендували себе на ринку літературних медіа, зберігши свою читацьку аудиторію та загальну концепцію. Еммі Андієвській присвячено сторінку журналу за 2004 рік та сторінку 3-го номера за 2005 рік [24, с. 165].

Гра персонажів письменниці має конкретне завдання, але більше не приносить задоволення від процесу». Такі дослідники як Н. Зборовська, О.

Смерека, Т. Возняк з різних боків окреслювали творчий доробок письменниці, аналізуючи ідейнообразний рівень, акцентуючи увагу на феміністичній проблематиці творів тощо. Мистецтво Е. Андіївської сповнене незвичним фантазійним поєднанням кольору і форм. Постійно показується відносність і неоднозначність багатьох загальноприйнятих понять і сакральних порядків, нескінченно повторюються історичні катастрофи. Особливого звучання набуває, в парадигмі творчості письменниці, критика національної колоніальної свідомості. Сама письменниця у розмові з Людмилою Таран на питання: «Що допомагає себе зберегти?» апелює до бажання розкрити себе у світі, пізнати його, до бажання робити те, що цікаво. Вона порівнює письменництво з процесом життя. Найважливішим творчим методом вона вважає цікавість до всього світу, підкреслюючи, що без «жменьки знань» неможливо створити нічого нового. Е. Андіївська вважає, що мистецтво не для всіх і що якісне літературне осмислення має відбуватися крізь призму інтелектуально розвиненої особистості.

Упродовж 2004 року журнал «Кур'єр Кривбасу» простежує еволюцію творчості Емми Андіївської та її взаємодію з критиками та читачами. Зокрема, одна із постійних рубрик «Постаті» презентує:

- фрагменти романів «Роман про людське призначення» та «Роман про добру людину»;
- поетичні збірки «Поезії», «Первні», «Народження ідола», «Пісні без тексту», «Риба і розмір», «Кути опостінь». Вадим Лесич, характеризуючи одну зі збірок, вказує на широкі можливості творчої уяви авторки.
- літературно-критичний аналіз доробку письменниці [27, с. 18].

У січневому номері журналу Марко Роберт Стех дав загальну оцінку поетичній творчості авторки, посилаючись на обмежений доступ до її творчості та складність сприйняття поетичних рядків, адже «головною причиною та функцією складності поезії Андіївської є те, що її поезія існує поза сферою раціональності, переважно в аспектах реальності, які, за визначенням, неможливо сформулювати чи передати словами. Це стосується

того, що її вірші намагаються відтворити, висловити і передати аспекти реальності». Крізь відгуки та рецензії О. Лятуринської, В. Барки, С. Гординського, І. Костецького, В. Державіна, Ю. Лободовського, Б. Рубчака, Ю. Шереха Б. Подоляка та багатьох інших, критик прагне визначити читачам весь спектр оцінок про творчість Емми Андієвської. Зокрема, збірка «Поезії» свідчила, в оцінці Б. Подоляка, про перспективи і талант авторки. Поезія дебютної збірки наповнена нічними пейзажами, образами пір року, медитативною настроєвістю. У вірші «Увечорі» авторка відображає пригніченість стану ліричного героя через філософське осмислення часу: «Під годин біжучу нерухомість / Дограю свою останню гру». Реальність у поезії перетасовується: «Чиясь свідомість нечутно плаче, / Від болю гнеться цигарки дим. / Вечір, недоторканий, дитячий, / Притулився до моїх колін». Такі сполуки характеризують її своєрідну манеру побудови поетичних образів.

У наступному випуску часопису Марко Роберт Стех у рубриці «Постаті» презентує ранню коротку прозу письменниці: «Подорож» (1955), «Тигри» (1962), «Джалапіта» (1962). Автор праці наголошує, що творчість уього періоду є «своєрідним мостом між медитативною, метафізичною поезією авторки і не менш позаособистою, колективно-філософською цариною романів». Дослідник стверджує, що головними героями твору є не окремі особи, а цілі суспільні групи чи конкретні народи в процесі вічного протистояння добра і зла. Згадується інтерв'ю, в якому Е. Андієвська виступає у своїх творах, як чоловік-оповідач. Характерний чоловічий нонконформізм свідчив про її силу характеру. Як зазначала сама авторка, «це був мушкетер, завойовник світу не самичко-чоловік, і не самичко-жінка...» (Стех 2004, 148).

Таким чином, письменниця намагається ідеалістично перетворити негативні явища суспільної свідомості на впорядкованість позитивної «доброї» свідомості її головних героїв [30, с. 79].

У збірці «Риба і розмір» особливого звучання набуває поезія «Дитинство героя». Тут здійснюється огляд дитинства поетеси «на кожний порух – грати / І няньки там, / Він поглядів гусячі шії крутить / І ставить під корито до стокроток» (Андієвська 2004, 100). Зрештою ліричний герой об'єднується зі світом, стає ідолищем рослин, богом бульок, після чого можна «І на білизні взутим відпочити» (Андієвська 2004б, 100).

Закінчується сонет рядками, що свідчать про дорослішання ліричного героя. Він втрачає первісне дитяче уявлення про світ під впливами зовнішнього світу.

Оцінку своїй творчості дає сама авторка в опублікованому інтерв'ю, що було проведене Д. Сіяком. Авторка окреслює коло впливів на її літературну творчість: «не знаю, що вплинуло. Правдоподібно ніщо. Просто поет висловлює те, що в ньому, і все. Але для цього треба, звичайно, і мати дещо в собі». Цим автор згадує своє життя, дитинство та становлення видатною особистістю. В першу чергу мисткиня піклуються про якість свого словникового запасу: «поет мусить мати багатий словник. Я намагаюся опанувати українську мову, це, звичайно, далекий шлях, бо на еміграції немає справжнього українського середовища, але коли людина знає, що вона чогось не знає, то є надія, що вона колись знатиме». Емма Андієвська вважала, що мова, якою вона пише свої твори, відіграє важливу роль. Вона стверджує, що навіть жаргон хорошого поета має виглядати справжньою знахідкою.

Отже, станом на сьогодні українські літературні журнали подолали шлях від уламкової, дискретної презентативності й вибіркового архіву до концептуалізації та семіотизації, а сам процес їхнього укладання завершив етап пошуку форматів і зараз перебуває у процесі конституювання етапу переосмислення.

3.2. Специфічні риси жанроутворення контенту в сучасних українських друкованих ЗМІ

Одним з ключових жанрів контенту літературних журналів є літературна критика. Розвиненою формою літературної критики є відносно самобутня діяльність, спрямована на розуміння й оцінку художньо-естетичної своєрідності, та окреслення суспільного значення нових художніх творів. «У цьому сенсі критика є найширшим поняттям, що передає сутність аналітично-синтетичного розгляду об'єктивних явищ і суб'єктивних образів (теорії) у всіх областях науки. Якщо критика є невід'ємною частиною процесу наукової діяльності і так чи інакше відображається в результатах наукового дослідження (наукової праці), то в мистецько-естетичній сфері він виділився з творчого акту митця. Класифікацію літературно-критичного матеріалу здійснено з урахуванням творчості Р. Гром'яка. Літературна критика, незалежно від предмета естетичного судження; орієнтації критика на адресата критики; мети, завдання, ставлення критика до предмета оцінки; читача і тип друкованого видання, має такі жанри: рецензія, анотація, монографія, огляд, есе, діалог, літературний портрет тощо. Проте в аналізованому часописі ми спираємося на три основні жанри, а саме: літературний портрет, стаття і рецензія» [36, с. 238].

Загалом, варто звернути увагу на тематичне наповнення літературно-критичних творів, опублікованих у журналі «Кур'єр Кривбасу» за 2004 рік. Головний редактор журналу Г. Гусейнов представляє тири тематичні групи, на основі яких формується тематичний діапазон літературно-критичних матеріалів:

1. Культурологічна порушує питання філософії, психології та характеризує стиль автора в контексті суспільних зрушень.
2. Літературна наповнена прикладами рецензованих робіт, у яких здійснюється короткий огляд матеріалів.

3. Політична містить матеріали з питань суспільного розвитку та процесів державотворення.

4. Народознавча допомагає розкрити особливості української духовності та впливи на світогляд митців, аналізувати закономірності виникнення та розвитку трансгресивності української свідомості.

Цей журнал містить найвиразніші та найвпливовіші критичні зауваження автора до його творчості. Більшість оцінок творів Емми Андіївської висловлені за допомогою описів-аналогій, порівнянь з іншими прикладами літератури, з іншими прикладами літератури, рецензій критиків і читачів, мають естетичне спрямування. Щодо жанрових параметрів, то у випусках «Кур'єру Кривбасу» за 2004 рік переважають літературно-критичні статті та рецензії.

У № 172 від 2004 року читачам презентується рецензія Марка Роберта Стеха «Іншим обличчям в потойбік...» – поезія і проза Емми Андіївської». Автор надає коротку характеристику збірці «Риба і розмір» крізь призму критичної оцінки В. Лесича. Стаття подана перед поетичною збіркою, що дозволяє критику окреслити три різні погляди на твори авторки: «Незбаром збірка «Риба і розмір» стала причиною різкого конфлікту та гарячої полеміки у діяспорній пресі» (Стех 2004, 80). Дається наступна характеристика літературно-критичним статтям, які розміщені в аналізованому випуску: «Перший голос – це стаття Емануїла Райса, літературознавця і перекладача, який зацікавився українською поезією. Другий голос – це відгук на статтю Райса пера Петра Волиняка, журналіста який часто писав статті на літературні теми. І нарешті третій голос – це витриманий у типово туманному стилі літературний набуток». Це дає можливість читачеві самостійно розібратися у всіх коментарях майстрів критичної оцінки, оскільки матеріал надається без коментарів [30, с. 78].

Богдан Тиміш Рубчак, у своїй статті «Поезія звільненої особистості», називає поезію Емми Андіївської очищеною від фальшивої софістики, а поетичні образи, за його словами, сягають «крайньої ніжності». Автор

намагається осмислити її світосприйняття через своє відчуття світу: «Відомо, що коли ми зустрічаємо річ, ми класифікуємо її згідно з нашими минулими переживаннями. Ми знаходимо їй місце в комплексі явищ нашого світу. Коли ми зустрічаємо нову, невідому нам річ, вона доти турбує нас, доки ми не влаштуємо її в одній з шухлядок нашого досвіду» (Рубчак 2004, 122). Критик стверджує, що більшість часу ми живемо в минулому, але письменниця уміє зупинити перший момент світосприймання, звертаючись до образу дитини. Особливо цікавим, за твердженням Б. Рубчака, є звернення до сил природи. Надсвіти в поезіях сприймаються реально і невідривно від життя на землі.

Данило Гусар Струк у №177 за 2004 рік пропонує літературний огляд «Як читати поезії Емми Андієвської». Критик розпочинає свою публікацію з акценту на різниці між ліричним героєм, та особистістю автора. Він вказує, що «твір існує сам собою, керований своїми законами» і сприймається крізь призму індивідуального. Для кращого розуміння поезії авторки пропонує власні три ключі. Перший, ґрунтується на понятті перспективи. Важливо окреслити, з якого боку дивиться на ситуацію герой. Найчастіше це зображення людини, котра зазнає відчуження під впливом психологічних настроїв (страху, суму, жалю). Другий – назва вірша. Чимало творів мають назви явищ природи, що передають тему поезії, надають їй особливого звучання. Третій – зображення оніричного простору. Розробивши цілу абетку сну авторка вдало створює сюрреалістичний світ своїх поезій. Часто у своїх творах, як зазначає Данило Гусар Струк, Е. Андієвська вдається до своєї гри з читачем. Розповідь від оповідача може змінюватися внутрішнім монологом конкретного персонажа. Це дає змогу повноцінно розкрити образ, на зміну суб'єктивному зображенню внутрішнього стану приходять об'єктивний.

На думку Біргіт Менцель, дослідниці літературної критики в російських «товстих» журналах, у сучасному літературно-критичному дискурсі найпоширенішими є такі типи літературного портрета: біографічний

або автобіографічний, мемуарний портрет, центром зображення якого є особистість автора; науково-монографічний (що знайшов своє вираження в аналізованому часописі); ескізно-імпресіоністичний портрет, у якому зображуються окремі риси письменника чи окремого твору, іноді такий портрет викликає зміну загальноприйнятої точки зору, має характерний підзаголовок. Емануїл Райс у літературному портреті «Поезія Емми Андіївської» подає об'єктивний огляд поетичної творчості письменниці, вказуючи на її «абсолютну своєрідність, абсолютний дар слова». Е. Райс вважає, що письменниця будь-які перепони робить трампліном для нових, незвичних образів.

Ніла Зборовська, у своїй літературно-критичній статті «Про романи Емми Андіївської», намагається оцінити прозову творчість авторки. У коло зору потрапляють «Роман про добру людину» та «Роман про людське призначення». Н. Зборовська великого значення надає емоційній лексиці Е. Андіївської, подаючи «нищівну викривальну оцінку імперському блудові та його провідникам». Твори сповнені возвеличування українців. Письменниця розділяє світ на глобальну опозиційність, розмиває просторові межі, інколи людину поглинає містичний, нелюдський світ. У колі зацікавлень Н. Зборовської є окрема прозова рефлексія над мисленням у «Романі про добру людину» № 178. Дослідниця зауважує, що в прозових творах Е. Андіївської «перемагає раціональне джерело, що скеровує митця на пізнання самого художнього мислення, коли спонтанний світ емоційної уяви, емоційного фантазування заступає свідомо об'єктивація ірреального» (Зборовська 2004, 117). Тут з'являється тотальна парадоксальність на зміну психологізму. Часто проблематику романів авторки розглядають у філософському та національно-історичному контексті, замість авторефлексійного (до якого апелює сама Е. Андіївська). У рамках аналізованого твору Н. Зборовська наголошує на автобіографічному мотиві. Адже в центрі сюжету – митець діаспори, який «перебуває у ситуації творчої свободи, але водночас поневолений Україною, не може звільнитися від її потреби державності, щоб

зайнятися безпосереднім світом уяви.»). Таким чином, основною художньою специфікою тексту є парадоксальність.

Не залишилася поза увагою редакції часопису «Кур'єр Кривбасу» суб'єктивна думка Івана Фізера. Автор намагається окреслити причини присудження Еммі Андієвській «Нагороди Фота». Журі вважає, що творчість авторки розширює межі традиційної української літератури. Хоча в художній творчості часто оспівується пошук особистої мети, автор підійшов до вирішення цієї проблеми дещо по-іншому. Вона вільна від будь-яких ідеологічних чи псевдонаукових передумов, які визначають її світогляд. Текст створено на основі асоціацій. Час стає одновимірним, місця дії не визначені та не позначені на карті, а персонажі статичні за своєю природою. Інтерес письменниці до української мови простежується в своєрідній структурі деяких творів. У багатьох випадках «розповідний процес відбувається не за допомогою речень, а за допомогою абзаців. Тобто основними мовними складовими тексту є образи, в межах якого виникає та асоціативно формуються створені образи».

Таким чином, загальна картина індексу нейтральності в оцінці митців та їхньої творчості ілюструє позицію літературно-мистецьких журналів щодо толерантності у поданні неоднозначних оцінок. Співвідносний на рівні сюрреалізму безглуздий стиль письменника не може залишитися поза увагою критиків. Відображені в його творчості різноманітні уявлення про античний світ вимагають активної думки, яка породжує ряд критичних оцінок.

Висновки до Розділу 3

Опрацювавши матеріали розділу, можна зробити наступні висновки:

1. Станом на сьогодні українські літературні журнали подолали шлях від уламкової, дискретної презентативності й вибіркового архіву до концептуалізації та семіотизації, а сам процес їхнього укладання завершив етап пошуку форматів і зараз перебуває у процесі конституювання етапу переосмислення. Одним з ключових жанрів контенту літературних журналів є літературна критика. Розвиненою формою літературної критики є відносно самобутня діяльність, спрямована на розуміння й оцінку художньо-естетичної своєрідності, окреслення соціального значення нових художніх творів. У цьому сенсі критика є найширшим поняттям, що передає сутність аналітично-синтетичного розгляду будь-яких об'єктивних явищ і суб'єктивних образів (теорії) у всіх областях науки. Якщо критика є невід'ємною частиною процесу наукової діяльності і так чи інакше відображається в результатах наукового дослідження (наукової праці), то в мистецько-естетичній сфері критика — це відхід від творчого акту митця.

2. Загальна картина індексу нейтральності в оцінюванні митців та їх творчості свідчить про схильність літературно-мистецького журналу на толерантність із демонстрацією амбівалентних оцінок. Корелюючи в площині сюрреалізму, ідіостиль письменників неможливо залишити поза увагою критиків. Відображені в його творчості різноманітні уявлення про навколишній світ, відображений у творах, вимагають активної думки, яка породжує ряд критичних оцінок.

ВИСНОВКИ

Опрацювавши матеріали роботи, можна зробити наступні висновки:

1. Періодика як галузь літератури з кожним роком розширюється, змінює форми, зміст, щоб відповідати вимогам сучасних читачів та конкурентоспроможності видавців. Утім основними функціями періодики залишаються популяризація провідних пізнавальних, науково-просвітницьких, культурних, політичних, економічних та ін. ідей. Під поняттям «періодика» слід розуміти періодичні видання, призначені широкого кола читачів (можливо різних жанрів). До категорії періодики належать газети і журнали. Зважаючи на те, що періодика є складовою літератури, вона має свій формозміст, адресований читачеві, містить твори для різних груп населення, а також є тим джерелом, яке має задовольняти емоційні, естетичні, етичні, професійні та ін. запити .

2. Журнал – це періодичне журнальне видання, що має постійні рубрики та містить публікації офіційного характеру з суспільно-політичних, наукових, виробничих та інших питань, літературнохудожні твори, реферати, ілюстрації й рекламу. Журнальні видання не мають чіткої типологічної моделі, тому важко визначити, до якого типу належать журнали про мистецтво.

Окреслені в Розділі 1 роботи проблеми заважають літературно-художнім часописам активно розвиватись в сучасних ринкових умовах. Класичні товсті журнали для того, щоб утримувати зацікавленість читача і залишатись успішними поряд із мобільними і більш оперативними онлайн-медіа, мають або давати більше аналітики, ґрунтовної критики, або ставати арт-об'єктами, який кожен читач захоче мати у своїй домашній бібліотеці. Сучасним літературно-художнім часописам «притаманні непослідовність або розмитість редакційної політики, дискретність та некомерційний характер літературної та видавничої діяльності, герметичність та еkleктичність змісту, брак аналітичних і надлишок абстрактних тем тощо. Констатується також

недостатність або відсутність якісної літературної критики, журнальної полеміки між виданнями, ексклюзивних матеріалів тощо.

3. Літературно-художніх журналів в «чистому» вигляді в Україні дуже мало. Наприклад: «Літературний Тернопіль», «Кур'єр Кривбасу» тощо. У більшості журнальних публікацій літературно-художні елементи поєднуються з іншими аспектами змісту. Часто спостерігається своєрідна гібридизація матеріалів. Художні тексти розміщуються поруч із інформацією про культурологію та мистецькі заходи. Літературні часописи завжди формують відповідний критичний дискурс, відображають загальний стан культурного розвитку суспільства, сприяють інтелектуальним і творчим пошукам митців, вносять зміни у професійний світ, стають майданчиком для дискусій. Слід зазначити, що «хоч і з'явилося досить багато видань, але не всі вони стали помітними явищами вітчизняної публіцистики та літературознавства. Значна частина журналів були посередньої змістовної якості, їм бракувало дискусійного матеріалу, тому вони характеризувалися одноманітною автурою. На цьому тлі ще більше вирізнялися концептуальні журнали, які пропонували читачам якісний критичний матеріал, резонансні художні твори, нові підходи до аналізу літературних явищ».

4. Контент – це наповнення (склад) того чи іншого інформаційного ресурсу (у нашому випадку – наповнення літературного журналу). Під характеристику контенту в літературному журналі підпадають: текстові та художні (зображальні) матеріали.

Наповнення (контент) літературних журналів – це поезія, велика й мала проза, критичні матеріали, драматургія, інтерв'ю. Основну увагу редакції приділяли українському літературному процесу. Публікації супроводжувались фотографіями авторів, обкладинок книжок та унікальними ілюстраціями. Також додавалася коротка біографія автора.

5. Матеріали літературного журналу розміщено у відповідних розділах. Однак ця класифікація не повторює поділ інформації за змістом. У багатьох випадках окремі літературні журнали навіть не намагаються створити

організовану систему публікації текстів. Так, до прикладу, у журнали «Критика» взагалі відсутні рубрики, на його прикладі і прослідкуємо організацію контенту сучасного літературного журналу. За роки незалежності в Україні започатковано та закрито кілька літературно-художніх видань. Деякі з них стали великими культурними феноменами, що призвело до розширення поглядів на те, яким має бути сучасний літературний журнал.

Художні та критичні авторські тексти в літературних журналах надходять у редакцію переважно несистемно. Та сама ситуація і з рубриками. в літературних журналах матеріали, розміщені під рубриками, не мають наперед визначеного обсягу, наповнення та розмір матеріалів зумовлені лише кількістю відповідних текстів у кожному конкретному числі часопису.

б. Станом на сьогодні українські літературні журнали подолали шлях від уламкової, дискретної презентативності й вибіркового архіву до концептуалізації та семіотизації, а сам процес їхнього укладання завершив етап пошуку форматів і зараз перебуває у процесі конституювання етапу переосмислення. Одним з ключових жанрів контенту літературних журналів є літературна критика. Загальна картина індексу нейтральності в оцінці митців та їхньої творчості свідчить про відкритість літературно-мистецьких журналів до подання неоднозначних оцінок. Співвідносний на рівні сюрреалізму безглуздий стиль автора не може залишитися поза увагою критиків. Відображені в його творчості різноманітні уявлення про античний світ вимагають активної думки, яка породжує ряд критичних оцінок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абетковий каталог періодичних видань. URL: <http://dnpb.gov.ua/ua/katalohy-i-kartoteku>.
2. Андієвська Е. Провидіння не любить ледачих... Кур'єр Кривбасу. 2004 С. 179-181.
3. Біличенко О. Літературна комунікація як об'єкт загальної теорії соціальних комунікацій. Вісник ХДАК. 2015. Випуск 46. С. 26-33.
4. Бітківська Г. В. Сучасний літературний журнал: інтермедіальний дискурс: монографія. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2019. 468 с.
5. Буряк В. Комунікація і текстовий дискурс. Держава та регіони. 2010. Серія: Соціальні комунікації. № 3. С.4-7.
6. Василик Л. Є. Літературно-художні видання у контексті сучасних суспільно-культурних тенденцій. Поліграфія і видавнича справа. 2008. № 2. С. 22-28.
7. Гарачковська О. Епіграма на шпальтах «Літературної України». Український інформаційний простір. 2019. № 1 (3). С. 134-145.
8. Глушко М. Мистецькі журнали в сучасній Україні: особливості контенту. Вісник ЛНАМ. Серія: Культурологія. 2016. Вип. 29. С. 47-57.
9. Грабович Г. До історії української літератури: Дослідження, есе, полеміка. Київ: Основи. 1997. 604 с.
10. Гром'як Р. Історія української літературної критики (від початків до кінця ХІХ століття). Посібник для студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів. Підручники і посібники. 1999. Тернопіль. 224 с.
11. Гусейнов Г. Дж. «Склянка Часу», «Четвер», «Молода Україна» та інші забуті. Кілька зауваг до ситуації з вітчизняними літературними журналами. Літературна Україна. 2012. № 13. С. 6-7.
12. Давидченко Т. С. Типоформуючі ознаки та критерії типологічного поділу масмедіа: (монографічне вивчення дитячої,

молодіжної, жіночої та іншої періодики). Культура народів Причорномор'я. 2007. № 120. С. 169-172.

13. Дащенко Н. Рубрика як корелянт позиціонування часопису «Літературний Тернопіль». Образ. 2022. Вип. 2 (39). С. 36-44.

14. Державін В. Поезія Емми Андіївської. Кур'єр Кривбасу. 2004. С. 96-107.

15. Джон Ллойд: Життя надто коротке, щоб читати коротку журналістику. MediaSapiens: веб-сайт. 2013. URL: <https://ms.detector.media/maister-klas/post/2640/2013-10-17-dzhon-lloyd-zhyttya-nadto-korotke-shchob-chytaty-korotku-zhurnalistyku/>.

16. ДСТУ 3017:2015. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. [Чинний від 2016-07-01]. Вид. офіц. Київ, 2015. 38 с.

17. Забужко О. Не дві, а десять тисяч. Київська Русь. 2012. Книга 4. С. 13-14.

18. Зигуля С., Лотоцька О. Газета як друкований засіб масової комунікації в умовах розвитку інформаційних технологій. Проблеми та перспективи розвитку української науки на початку третього тисячоліття: матеріали III Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. 14-16 грудня 2011 р. Переяслав-Хмельницький. 2011. С. 137-138.

19. Іванова О. А. Літературно-мистецька періодика в соціально-комунікаційному просторі України початку XXI століття: дис. ... д-ра наук із соц. комунік.: 27.00.01. Одеса, 2010. 462 с.

20. Іванова О. А. Стратегії формування і трансформування досвіду читання у версіях українських журналів про літературу – «Київська Русь», «ШО». Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского Серия «Филология. Социальная коммуникация». Том 21 (60). 2008. № 1. С. 285-293.

21. Капраль І. І. Електронні медіа як складова літературного процесу (на прикладі найпопулярніших сучасних українських літературних сайтів).

Наукові записки Української академії друкарства. Серія: Соціальні комунікації. 2015. № 1. С. 30-36.

22. Левицька О. С. Літературно-художні часописи в сучасному літературному дискурсі. Поліграфія і видавнича справа. 2011. № 1. С. 33-43.

23. Лу Сюй. Функція дитячої періодики (на прикладі журналу «Однокласник»). Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., Харків, 20–21 трав. 2022 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди [та ін.]; за ред. А. В. Боярської-Хоменко, О. В. Попової. Харків. 2022. С. 373-377.

24. Монич Л. Літературно-критичні жанри як форма публіцистики на сторінках літературно-художніх видань «Всесвіт» та «Кур'єр Кривбасу». Журналістика. 2003. Вип. 12 (37). С. 162-170.

25. Монич Л. Рецензія як специфічний жанр на сторінках літературнохудожніх журналів. Наукові записки Інституту журналістики. 2013. Т. 53. С. 87-90.

26. Наукова періодика України. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN.

27. Пилипенко А. Контент літературного журналу: принципи моделювання. Вісник Книжкової палати. 2012. № 2. С. 16-19.

28. Пізнюк І. Переклад(ач) і решта світу. Кур'єр Кривбасу. 2009. № 236-237. С. 371-382.

29. Садівнича М. В. Адаптація контенту франчайзингових журналів для жінок до потреб українського медіаринку (на прикладі «Cosmopolitan Україна»). Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences. 2021. IX(48), Issue 261. P. 81-84.

30. Стех М. Р.. Іншим обличчям в потойбік... – поезія і проза Емми Андіївської. Кур'єр Кривбасу. 2004. С. 77-85.

31. Стріха М. Про критику і критиків. Критика. 2002. Ч. 1-2. С. 14-15. URL: <https://krytyka.com/ua/articles/pro-krytyku-y-krytykiv>.
32. Стус Д. Випадіння з Впадіння до. Київська Русь. 2009. Книга 3-4. С. 5-8.
33. Фіялка С. Б. Тематико-типологічна структура сучасних мистецтвознавчих журнальних видань. Наукові записки Інституту журналістики. 2013. Т. 50. С. 110-118. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizh_2013_50_24.
34. Харамурза Д. В. Масмедійний чинник літературної критики України (1995–2015 рр.): дис. ... д-ра філософії: 061. Суми, 2022. 209 с.
35. Харамурза Д. В. Типологічні особливості газети «Література плюс» Наукові записки Інституту журналістики. 2021. С. 74-85.
36. Харченко О. В. Літературна журналістика. Англomовний контент. Комбінування кульмінацій Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського (Серія: Філологія. Соціальні комунікації) Том 31 (70), № 2 / 2020, Ч.4, 31(70) (2). с. 234-238.
37. Хітрова Т. Типологічні особливості періодичної преси Запорізького краю 1904-1920 рр.: автореф. дис.... канд. філол. наук Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т журналістики. Запоріжжя, 2007. 20 с.
38. Чаура Н. Взаємодія польської та української літератури на сторінках часопису «Кур'єр Кривбасу». Філологічні трактати. 2021. Т. 13. № 1. С. 140-146.
39. Швецова-Водка Г. М. Документ і книга в системі соціальних комунікацій/ Рівнен. держ. гуманітарний ун-т. Рівне, 2001. 438 с.
40. «ШО». Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия: Филология. Социальные коммуникации. 2008. Т. 21 (60). № 1. С. 285-293.

Перелік українських літературних журналів

1. Бердич – щоквартальний громадсько-політичний, літературно-мистецький журнал Житомирщини, видається в Бердичеві з 1999 р.; головний редактор Олександр Папиш.
2. Березіль – щомісячний літературно-художній та громадсько-політичний журнал, видається в Харкові з 1991 р., попередня назва – «Прапор» (1956–1990); головний редактор Володимир Науменко (з 2000-го р.).
3. Вежа – літературний часопис, видається в Кіровограді з 1995 р.; головний редактор Василь Бондар.
4. Вінницький край – щоквартальний літературно-мистецький журнал, виходить у Вінниці з 2004 р.; головні редактори: Петро Гордійчук (2004–2012), Вітковський Вадим (з 2012 р.).
5. Всесвіт – український журнал іноземної літератури, заснований у 1925 р., видається донині (з перервою в 1934–1958 рр.); головний редактор Дмитро Дроздовський (з 2012 р.).
6. Дзвін – літературно-мистецький та громадсько-політичний часопис, заснований у 1940 р. під назвою «Література і мистецтво», з 1990 р. має назву «Дзвін»; головний редактор Юрій Коваль (з 2014 р.).
7. Дніпро – щомісячний літературно-художній журнал, заснований у 1927 р. під назвою «Молодняк», з 1944 р. перейменованій у «Дніпро»; з 2010 р. має кольоровий макет; головний редактор Микола Луків.
8. Золота пектораль – літературно-мистецький та громадсько-публіцистичний часопис Південно-Західного Поділля, виходить у Чорткові з 2007 р.; головний редактор Володимир Погорецький.

9. Ічнянська криниця – літературно-мистецький альманах, видається в м. Ічні Чернігівської області з 2008 р.; головний редактор Станіслав Маринчик.
10. Ї – незалежний культурологічний часопис, заснований 1988 р.; головний редактор Тарас Возняк.
11. Київ – літературно-художній і громадсько-політичний журнал, заснований у 1983 р.; головний редактор Теодозія Зарівна (з 2014 р.).
12. Київська Русь – літературний журнал, видавався в Києві у 2006–2013 рр.; головний редактор Дмитро Стус.
13. Книголюб – інформаційний журнал про «істину між рядками», видається з 2009 р.; головний редактор Михайло Камінський.
14. Кур'єр Кривбасу – літературний журнал, видається у Кривому Розі з 1995 р.; головний редактор Григорій Гусейнов.
15. Література плюс – газета Асоціації українських письменників, виходила один раз на два місяці в 1998–2001 рр., всього 38 номерів; головні редактори: А. Бондар (1998–2000), С. Матвієнко (2000–2001). У 2003 р. в «Кур'єрі Кривбасу» (№ 158, січень) надруковано № 44 (січень).
16. Літературний Тернопіль – літературно-мистецький і громадсько-політичний часопис, заснований у 1991 р. під назвою «Тернопіль», сучасна назва з 2008 р., виходить чотири рази на рік; головний редактор Б. Мельничук (від 1995 р.)
17. Літературний Чернігів – мистецький і громадсько-політичний журнал літературної спілки «Чернігів», видається з 1992 р. як піврічник, з 2002 р. виходить щоквартально; головний редактор Михась Ткач.
18. Січеслав – літературно-мистецький і публіцистичний часопис, видається з 2004 р. щоквартально в Дніпропетровську; головний редактор Леся Степовичка.
19. Склянка Часу / ZeitGlas – літературно-мистецький журнал, видається в Каневі з 1995 р. українською, російською і німецькою мовами; головний редактор Олександр Апальков.

20. Соборна вулиця – літературно-художній журнал, видається в Миколаєві щоквартально з 2012 р. українською та російською мовами; головний редактор Дмитро Кремінь.

21. Терен – літературно-мистецький журнал, видається в Луцьку з 1998 р. нерегулярно; головний редактор Андрій Криштальський.